

Древицька Д.В.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ФОРМУВАННЯ ЖІНОЧОЇ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ

Активна участь жінок в здійсненні адвокатської діяльності останнім часом привертає увагу суспільства. Питання про жіночу адвокатуру стосується інтересів з першого погляду незначного кола осіб, але із залученням жінок до нових суспільних відносин, число жінок, бажаючих займатися адвокатською діяльністю нарівні з чоловіками, значно зросло.

Формування та історія жіночої адвокатури в Україні до цього часу залишається предметом наукового інтересу провідних вчених, серед них: Н. Аніщук, В. Бігун, В. Вовк, К. Забродської, Є. Скрипильова, Г. Сухенка, Є. Флейшиц та інших. Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених питанню діяльності жінок-адвокатів, науковцями досі не було комплексно узагальнено зародження жіночої адвокатури в Україні.

Історія діяльності українських жінок-адвокатів розпочалася тільки з 1874 р., коли жінки України могли бути приватними повіреними, для цього їм потрібно було отримати дозвіл від судових органів, при яких вони здійснювали свою діяльність.

Вважається, що першою адвокатесою в нашій країні стала Катерина Абрамівна Флейшиц. Вона перша змогла побороти всі труднощі до становлення жінки-адвоката, та вже показала нам приклад того, як можна боротися за свою мрію та надію. Проте тогочасне суспільство з обережністю ставилося до жінок-адвокатів, не сприймаючи їх серйозно.

А.Ф. Коні вважав, що жіноча сором'язливість немає нічого спільного з жіночою адвокатурою. Навпаки, він вважав, що жінка-адвокат зможе внести зміни в моральне обличчя адвокатури – підтримати її та зміцнити своєю присутністю: «Жінка не буде сидіти в нижчого сорту трактирах, не буде в закутках писати напівписьменні прохання. Вона з'явиться з юридичною освітою, якого приватні заступники не мають, і цю найближчу до народу адвокатуру підніме технічно і морально» [3]. Поступово суспільство зрозуміло необхідність жінок в адвокатурі.

Після революції 1905–1907 рр. в усіх університетських містах на Вищих жіночих курсах відкрився юридичний факультет. Різновидом юридичного факультету були громадські жіночі курси, що відкрилися у Києві, Харкові та Одесі. Проводились заняття із законодавства, на яких ознайомлювали жінок з їх правами. Зважаючи на це можна стверджувати, що багато жінок не тільки хотіли отримати звання адвоката, а також хотіли здобути вищу юридичну освіту.

Університетський рівень вищих жіночих курсів був підставою для підведення жінок під юрисдикцію Закону від 19 грудня 1911 р. «Про іспити осіб жіночої статі у знанні курсу вищих навчальних закладів і про порядок отримання ними учених ступенів і звання вчительки середніх навчальних закладів», що у випадку успішності давало право власникам дипломів складати іспити на отримання статусу адвоката. Жінки отримували дипломи нарівні з юристами-чоловіками, що екзаменувалися тими ж комісіями. Таким чином уряд поступово почав відкривати жінкам доступ до юридичної освіти, а тому і повинен був надати їм право займати відповідні посади.

Проте нерівноправність між чоловіками та жінками у юриспруденції вимагала від жінок-юристів вести постійну боротьбу за свої права у цій сфері. На початку XX сторіччя з'явилася певні мета та завдання даної боротьби, саме тому було створено Спілку юристок.

Громадськість підтримувала жінок у їхньому прагненні протоптати шлях до юридичної практики, у їхніх вимогах щодо рівних з чоловіками посадових прав. Саме тому у 1912 р. українські жінки попри негативне ставлення влади домоглися певних успіхів.

Проте проблемою жінок-юристок аж до 1917 р. було те, що їх не допускали до зайняття юридичних посад. Таке положення обґрунтовувалось тим, що у жінок відсутня можливість одержати юридичну освіту. Це не відповідало дійсності, оскільки від приватного повіреного не вимагалось атестата про юридичну освіту, він лише повинен був скласти іспит і показати знання [2].

Протягом багатовікової історії чоловіки не уступали жінкам престижні й добре оплачувані професії. Проте як тільки їм стало дозволено брати участь в адвокатурі, то чоловіки почали сприймати жінок як конкурентів і ставитись до них як до суперників [1].

Жінкам знадобилось докласти багато зусиль, щоб сьогодні, в XXI сторіччі, жінки нарівні з чоловіками могли займатися адвокатською діяльністю, і це б не викликало негативної реакції, а сприймалося сучасним суспільством як звичайне явище. Дійсно, сьогодні вже нікого не здивує той факт, що жінки є успішні та талановиті адвокати. Отже, сьогодні проблему «жіночої адвокатури» в Україні вирішено, зрештою, як і в інших країнах.

Список використаної літератури:

1. Аніщук Н.В. Фемінізація адвокатури: гендерний аналіз. URL: <http://naukovipraci.nuoua.od.ua/arhiv/tom13/39.pdf>
2. Обловацька Н. А. Буремний шлях або формування жіночої адвокатури. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/27591/1/Oblovatska.pdf>
3. Шафорост Г. М., Кони А. Ф. О женщинах в адвокатуре. *Киевские чтения: Материалы научно-практической конференции*. 24 мая 2002 г. Владивосток: Изд-во ВГУЭС, 2003. С. 53-56. URL: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1156735>

Науковий керівник:** кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кісліцина Ірина Олександрівна

Дурович А.А.

*студентка 2-го курсу факультету цивільної та господарської юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ

Вивчення у повній мірі сучасного стану того чи іншого юридичного інституту неможливе без ретроспективного дослідження. Кожна наука має свій історичний бік, сучасна юридична думка також є результатом наукових досліджень цілих поколінь. Зародження інституту адвокатури відоме ще з часів існування Київської Русі, де особливе місце в житті суспільства займали інститути захисту та судового представництва, в яких роль захисників у судах виконували родичі та приятелі сторін, які називалися в свою чергу «послухами» та «видоками».

Подальше формування професійної адвокатури пов'язане з розвитком правових відносин на українських землях Великого князівства Литовського з другої половини XV ст., бо у цей час, а саме у 1440–1441 рр., з'явилися перші письмові судові збірники [1; 2], відомі в історіографії як уставні земські грамоти або обласні привілеї. Особливу роль відігравали також Литовські статuti і Магдебурське право, які закріплювали, що тільки добре обізнана з писаним правом людина може виступати захисником.

У XVIII ст. у таких великокняжих судах, як господарські, гродські і земські, з'являється новий тип професійного юриста – «прокуратора» або «речника». В той період часу до адвокатів висувалися певні вимоги: ними могли бути тільки повнолітні чоловіки без будь-яких відхилень, розумово й фізично дужі, християни та особи світського стану. В період Гетьманщини адвокатура визнається окремим станом, навіть якщо вона не була об'єднаною в професійну спілку.

Як самостійний правовий інститут адвокатура в Україні була запроваджена після проведення низки реформ Олександром II у другій половині XIX ст., серед яких важливе місце займала судова реформа 1864 р., яка проголосила принципи незалежності суддів, гласності, усності та змагальності судового процесу, а також ліквідувала становий суд. Крім того, за судовою реформою були введені суд присяжних, адвокатура, мирові суди.